

Териториално статистическо бюро - Югозапад
Отдел „Статистически изследвания - Кюстендил“

**НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ
ПРЕЗ 2023 ГОДИНА**

Текуща демографска ситуация в областта през 2023 година:

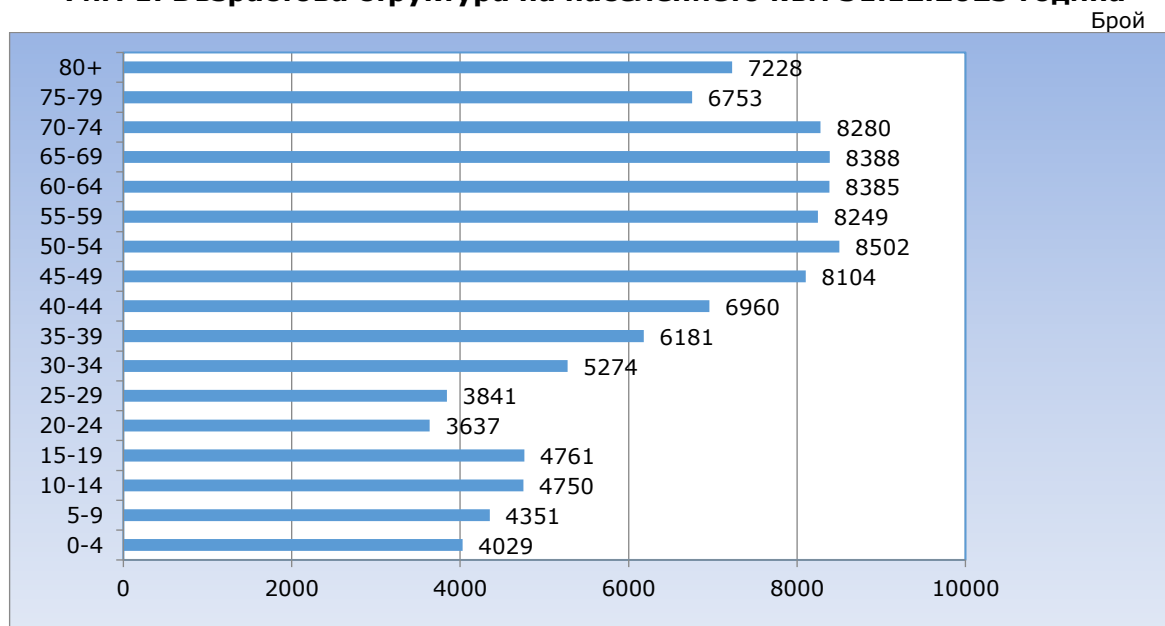
- Продължава процесът на намаляване и застаряване на населението;
- Намалява броят на живородените деца;
- Намалява броят на умрелите лица;
- Намалява детската смъртност;
- Броят на сключените граждански бракове остава без промяна;
- Увеличава се броят на бракоразводите.

Брой и структури на населението

Към 31 декември 2023 г. населението на област Кюстендил е 107 673 души, което е 1.7% от цялото население на страната. В сравнение с 2022 г. населението на областта е намаляло с 1 030 души, или с 0.9%.

Мъжете са 51 739 (48.1%), а жените - 55 934 (51.9%), или на 1 000 мъже се падат 1 081 жени.

Фиг. 1. Възрастова структура на населението към 31.12.2023 година

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

В края на 2023 г. лицата на 65 и повече навършени години са 30 649, или 28.5% от населението на областта, при 23.8% общо за страната. В сравнение с 2022 г. този дял се увеличава с 0.5 процентни пункта.

Относителният дял на жените на възраст над 65 години е 33.0%, а на мъжете - 23.6%. Тази разлика се дължи на по-високата смъртност сред мъжете и като следствие от нея - по-ниската средна продължителност на живота при тях.

В края на 2023 г. в областта има три лица на възраст над 100 години.

Към 31.12.2023 г. **децата до 15 години са 13 130, или 12.2% от общия брой на населението**, при 14.1% общо за страната. Спрямо 2022 г. този дял намалява с 0.1 процентни пункта.

Към 31.12.2023 г. **общият коефициент на възрастова зависимост¹ в област Кюстендил е 68.5%**. Това съотношение е по-благоприятно в градовете - 63.9%, отколкото в селата - 79.6%.

През 2022 г. средната възраст на населението за областта е 48.1 години, а през 2023 г. нараства до 48.2 години. При мъжете и жените средната възраст е съответно 46.0 и 50.3 години.

Населението в трудоспособна възраст към 31.12.2023 г. е 59 841 души, или 55.6% от населението на областта, като мъжете са 31 993, а жените - 27 848.

Към края на 2023 г. над трудоспособна възраст са 33 697 души, или 31.3%, под трудоспособна възраст - 14135 души, или 13.1% от населението на областта.

През 2023 г. промените в основната възрастова структура на населението на област Кюстендил - **под, във и над трудоспособна възраст** са в резултат както на законодателните промени² при определянето на възрастовите граници за пенсиониране - до навършването на 62 години за жените и 64 години и 6 месеца за мъжете.

¹ Коефициентът на възрастова зависимост показва броя на лицата от населението в „зависимите“ възрасти (населението под 15 и на 65 и повече навършени години) на 100 лица от населението в „независимите“ възрасти (от 15 до 64 години). Изчислява се в проценти.

² Възрастовите граници за разпределение на населението по категориите под, във и над трудоспособна възраст са определени съгласно Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, приета с Постановление № 30 на МС (ДВ, бр. 21/17.03.2000 г.).

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

1. Население под, във и над трудоспособна възраст в област Кюстендил към 31.12

Общини	Възрастови групи		
	под трудоспособна възраст (%)	в трудоспособна възраст (%)	над трудоспособна възраст (%)
Общо за областта	13.1	55.6	31.3
Бобов дол	10.1	57.7	32.2
Бобошево	9.6	50.5	39.9
Кочериново	10.8	50.8	38.4
Кюстендил	13.2	55.5	31.3
Невестино	4.7	40.0	55.3
Рила	12.4	51.9	35.7
Сапарева баня	11.9	57.3	30.8
Дупница	14.8	56.9	28.3
Трекляно	7.3	49.8	42.9

Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира чрез **коефициента на демографско заместване**, който показва съотношението между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15 - 19 години) и броя на излизащите от трудоспособна възраст (60 - 64 години). Към 31.12.2023 г. в област Кюстендил това съотношение е 57.

Териториално разпределение на населението

Към 31.12.2023 г. в градовете живеят 73 604 души, или 68.4% от населението на областта, а в селата - 34 069 души (31.6%).

Към края на 2023 г. населените места в област Кюстендил са 182, от които 7 са градове и 175 - села. Населените места без население са 10.

В 73, или 40.1% от населените места, живеят от 1 до 49 души включително.

44.0% от населението на областта е концентрирано в община Кюстендил. Населението на областния град Кюстендил към 31.12.2023 г., е 34 625 души.

Село Крайници в община Дупница продължава да бъде най-голямото село в областта с население - 1 686 души.

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

2. Териториално разпределение на населението в област Кюстендил по общини към 31.12.

Общини	мъже	жени	градове	села	общо
Общо за областта	51 739	55 934	73 604	34 069	107 673
Бобов дол	3 301	3 216	4 094	2 423	6 517
Бобошево	1 094	1 188	984	1 298	2 282
Кочериново	1 963	2 112	1 918	2 157	4 075
Кюстендил	22 516	24 821	34 625	12 712	47 337
Невестино	902	867	-	1 769	1 769
Рила	1 143	1 185	1 981	347	2 328
Сапарева баня	3 212	3 296	3 475	3 033	6508
Дупница	17 315	18 990	26 527	9 778	36 305
Трекляно	293	259	-	552	552

Основните фактори, които влияят върху измененията в броя и структурите на населението са демографските процеси - раждаемост, смъртност и миграция.

Раждаемост

През 2023 г. в областта са регистрирани 773 родени деца, като от тях **769 (99.5%) са живородени**. В сравнение с предходната година броят на живородените е по-малко с 44 деца.

Коефициентът на обща раждаемост³ през 2023 г. е 7.1‰, а през предходните 2021 и 2022 г. той е бил съответно 6.6 и 7.4‰.

Броят на жените във фертилна възраст (15 - 49 навършени години) в областта, или размерът на родилните контингенти и тяхната плодовитост, оказва съществено влияние върху равнището на раждаемостта и определя характера на възпроизводството на населението. Към 31.12.2023 г. броят на жените във фертилна възраст е 18 324, като спрямо предходната година намалява с 417.

³ Брой живородени деца на 1 000 души от средногодишния брой на населението през годината.

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Броят на живородените момчета (385) е с 1 по-голям от този на живородените момичета (384), или на 1000 момчета се падат 997 момичета.

В градовете и селата живородените са съответно 626 и 143 деца. Коефициентът на раждаемост в градовете е 8.4‰, а в селата - 4.2‰. През 2022 г. тези коефициенти са били съответно 8.4 и 5.3‰.

Раждаемостта в област Кюстендил е малко по-ниска от средната за България с 1.8‰.

Най-много са живородените деца в община Кюстендил - 332 деца, община Дупница - 286 деца, а най-малко в Трекляно - 3 и Невестино - 4 деца.

Тоталният коефициент на плодовитост⁴ е един от основните показатели, характеризиращи плодовитостта на жените. През 2023 г. в област Кюстендил средният брой живородени деца от една жена е 1.81, а през предходната 2022 г. - 1.82.

През 2023 г. средната възраст на жените при раждане на първо дете в областта намалява в сравнение с предходната година с 0.2 г. и достига 26.4 години.

Броят на живородените извънбрачни деца в областта е 516, или 67.1% от всички живородени. В сравнение с 2022 г. извънбрачните раждания намаляват с 1.8 процентни пункта.

Смъртност

В общата смъртност сред населението настъпват съществени изменения в нейното равнище. През 2023 г. броят на умрелите е 2 259 души. Спрямо предходната година броят на умрелите намалява с 412 души. **Коефициентът на обща смъртност⁵ в област Кюстендил е 20.9‰,** при 15.7‰ общо за страната.

Смъртността сред мъжете (22.5‰) продължава да бъде по-висока в сравнение със смъртността сред жените (19.3‰). През 2023 г. продължават и силно изразените различия в смъртността сред градското и селското население. Коефициентът на смъртност е по-висок в селата (25.6‰) отколкото в градовете (18.7‰).

⁴ Среден брой живородени деца, които би родила една жена през целия си фертилен период съобразно повъзрастовата плодовитост през отчетната година.

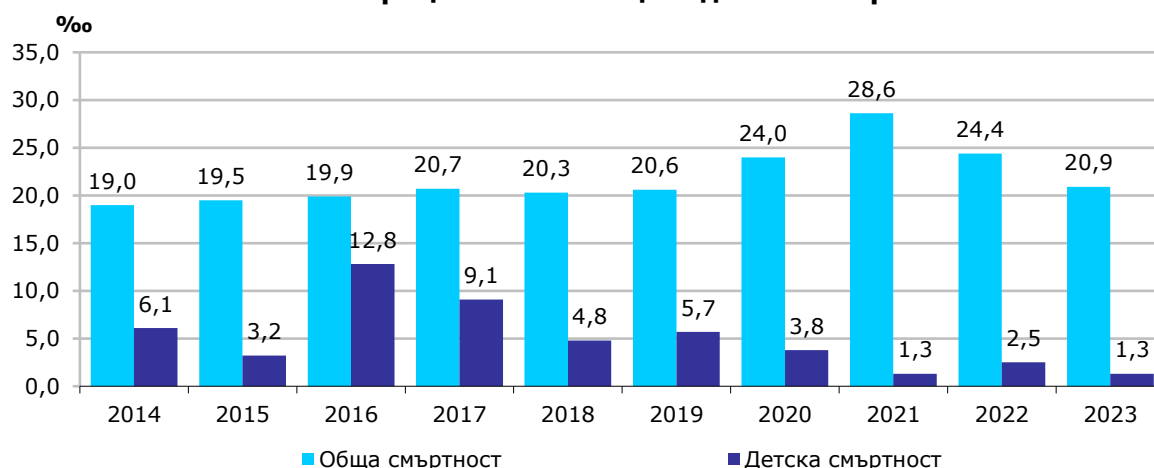
⁵ Брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Стойността на **показателя за преждевременна смъртност**⁶ през 2023 г. се повишава в сравнение с предходната година с 2.2 процентни пункта и достига 20.5%. В стойностите на показателя за преждевременна смъртност има съществени разлики при мъжете и жените. Умрелите жени на възраст под 65 години са 11.8% от всички умрели жени, а стойността на този показател при мъжете е 28.6%.

През 2023 г. в областта е починало 1 дете на възраст до една година, а коефициентът на детска смъртност е 1.3 на 1000 живородени деца, при 4.9‰ средно за страната. През 2022 г. коефициентът на детска смъртност в областта е бил 2.5‰.

Фиг. 2. Коефициенти на обща и детска смъртност

Бракове и разводи

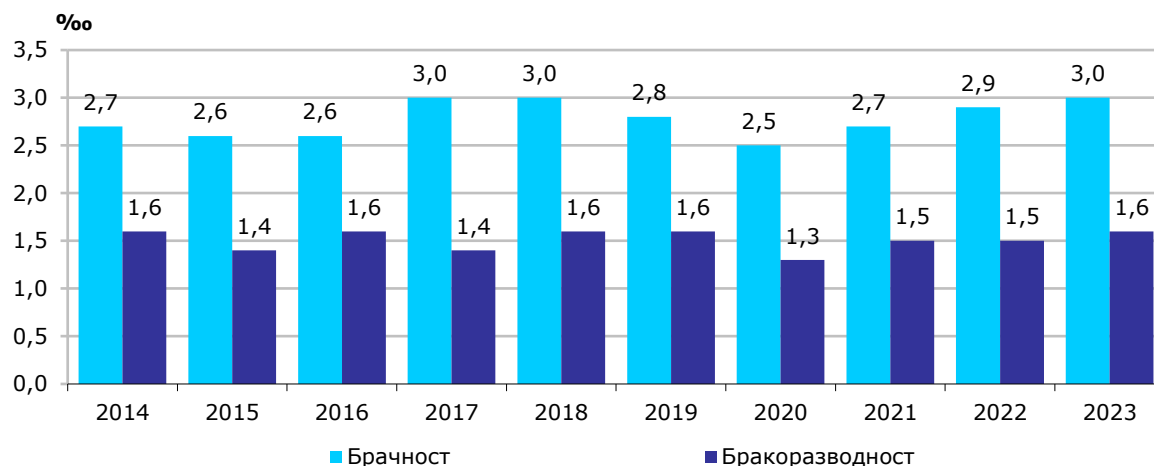
През 2023 г. в област Кюстендил са регистрирани **320 юридически брака**, а **коефициентът на брачност**⁷ е 3.0‰. 74.1% от всички регистрирани бракове (237) са сред населението в градовете.

⁶ Относителен дял на умрелите лица под 65-годишна възраст от общия брой на умиращите

⁷ Брой сключени бракове на 1 000 души от населението

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Фиг. 3. Коефициенти на брачност и бракоразводност

Най-много бракове са сключени от двойки във възрастовия интервал от 25 до 29 години (19.7% от мъжете и 23.4% от жените), във възрастовия интервал от 30 до 34 години (21.3% от мъжете и 17.5% от жените) и във възрастовия интервал от 40 до 49 години (20.0% от мъжете и 18.1% от жените). Средната възраст при сключване на първи брак за мъжете е 34.2 години и 31.4 години за жените.

Броят на разводите през 2023 г. (172) е повече с 12 в сравнение с предходната година. От всички прекратени бракове 75.0% се отнасят за населението в градовете. Най-много бракове са разтрогнати между двойки във възрастовия интервал от 40 до 49 години (33.1% от мъжете и 30.8% от жените).

Естествен и механичен прираст на населението

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Разликата между живородените и умрелите представлява естественият прираст на населението.

През 2023 г. в резултат на отрицателния естествен прираст населението на областта е намаляло с 1 490 души, или с 368 души по-малко в сравнение с 2022 година.

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Намалението на населението, измерено чрез коефициента на естествения прираст, е минус 13.8‰. В сравнение с 2022 г. отрицателната стойност на естествения прираст намалява с 3.2 промилни пункта. Коефициентът на естественият прираст в градовете и селата е отрицателен, съответно минус 10.3 и 21.4%.

Вътрешна миграция

През 2023 г. в преселванията между населените места в област Кюстендил са участвали 1 023 лица.

От преселващите се в страната 2 397 са избрали област Кюстендил за свое ново местоживееене. Областите с най-големи относителни дялове в миграционния поток към област Кюстендил са София (столица) - 36.3% и Благоевград - 9.3%.

Най-малко преселили се в област Кюстендил има от областите Габрово, Разград, Търговище, Хасково и Шумен с по 0.1%.

3. Механичен прираст на населението в област Кюстендил по общини за периода 2018 - 2023 година

	2019	2020	2021	2022	2023
Общо за областта	-563	1 718	-645	258	460
в това число по общини:					
Бобов дол	-112	61	-90	-28	-16
Бобошево	39	79	-61	-6	118
Кочериново	-61	222	-39	3	81
Кюстендил	-176	619	-178	214	83
Невестино	10	91	-21	27	89
Рила	-4	130	-20	-4	31
Сапарева баня	30	166	-57	15	99
Дупница	-382	378	-161	-6	-133
Трекляно	93	-28	-18	43	108

Външна миграция

През 2023 г. 293 души са променили своя настоящ адрес от област Кюстендил в чужбина, а 430 лица са променили своето обичайно местоживееене от чужбина в област Кюстендил.

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Методологични бележки

Броят и структурите на населението към края на всяка година се изчисляват на базата на данните от предходната година и данните за естественото и механичното движение на населението през текущата година. В годините на преброяванията се правят преизчисления на населението в края на съответната година.

При изчисляване на демографските показатели се използва съвкупността на средногодишното население. Средногодишният брой на населението е средна аритметична величина от изчисленото население към края на предходната и края на отчетната година.

Източник на данните за броя и структурите на населението е Статистическия регистър на населението, поддържан от Националния статистически институт. Източник на данните за естественото и механичното движение на населението (раждания, умирения, бракове, разводи, вътрешна миграция) е Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението. Те се регистрират чрез документите образци ЕСГРАОН - ТДС: съобщение за раждане, съобщение за сключен граждански брак, съобщение за прекратен граждански брак, съобщение за смърт и адресна карта за промяна на настоящ адрес.

Източник на данните за външната миграция са Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението, образец ЕСГРАОН - ТДС: адресна карта за промяна на настоящ адрес; Националната агенция за приходите; Националният осигурителен институт; Министерството на вътрешните работи; Оценки на емиграционните потоци.

Данните за броя на населението и за настъпилите демографски събития в териториален разрез са представени според административно-териториалното устройство на страната към 31.12. на съответната година (населени места, общини, области) и статистически райони по настоящ адрес. Това е адресът, който отговаря на документално заявеното местоживееене на лицето.

Възрастта на населението в края на годината е изчислена към 31.12. в навършени години. Възрастта на лицата при настъпване на демографско събитие се изчислява в навършени години въз основа на датата на раждане и датата на съответното събитие, т.е. възрастта, която лицата са достигнали при настъпване на събитието.